

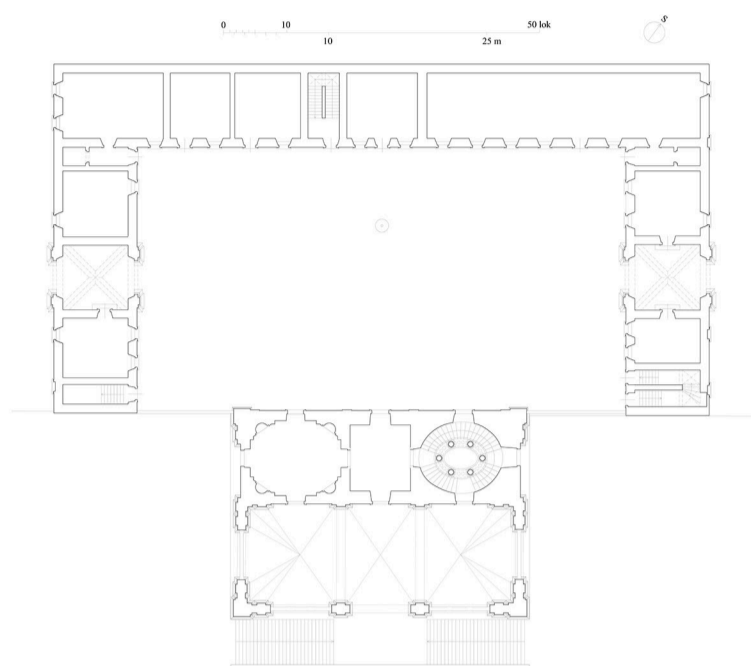
Valdická zahrada a letohrádek s oborou u Jičina

Nedokončené zůstaly také interiéry obytných místností letohrádku za loggií, které měly být propojené monumentálním schodištěm na oválném půdorysu. Snad zde měly jádro schodiště prosvětlit prostupy mezi stoupajícími sloupy, nebo po vzoru Matematické věže na Pražském hradě kosočtverečné průřezy ve válcové stěně. Jelikož pražské schodiště zaniklo, je to jen jeho kopie na šumavském hradě Vimperku nebo na zámku v Náchodě, které dává představu, jak asi Valdštejnovo dílo mělo vypadat.

Podobně jako ve Valdštejnském paláci v Praze, i ve valdickém letohrádku našla odezvu Albertiho poučka o vhodné podobě sídla pro významnou osobu, kde se měly střídat různě formované prostory. Vedle oválného schodiště tak zde byla místnost čtvercová a „ani zcela okrouhlá, ani pravouhlá“, v tomto případě osmiboká.

2

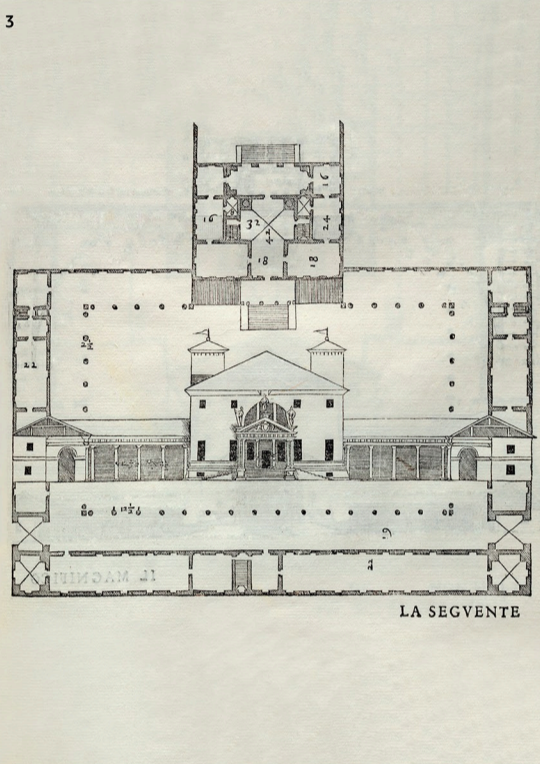

- 1/ Letohrádek od jihu. [foto TR]
- 2/ Plán letohrádku, rekonstrukce přízemí. [kresba PU]
- 3/ Andrea Palladio, vila Pisani v Bagnolo, ideální půdorys. Andrea Palladio, *I quattro libri dell'architettura*, 1570, II, s. 47. [Library of Congress, https://books.google.cz/books?id=7ap84OP_BW8C&printsec=frontcover&hl=cs&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false]
- 4/ Řez letohrádkem s rekonstrukcí nerealizovaného schodiště, varianta se sloupy. [kresba PU]
- 5/ Pohled na dvorní průčelí letohrádku před obnovou, 2003. [foto PU]
- 6/ Dvorní průčelí letohrádku. Rekonstrukce stavu v době kolem roku 1634. [kresba PU]

Tento oktogonální prostor v přízemí nebyl nikdy dokončen, představu o jejím vzhledu však dává zámecká kaple v Náchodě, vytyčená na stejném půdorysu zřejmě podle Pieroniho projektu kolem roku 1654. Nedokončená zůstala i horní patra letohrádku, kde měl mít svoje pokoje jak Valdštejn, tak i jeho bratranec Maxmilián, který byl v roce 1629 ustanoven vévodovým dědicem. Stavba těchto pokojů probíhala velmi komplikovaně a nové dispozice od architekta přicházely v tak rychlém sledu, že zedníci nestačili ani zarovnávat stopy po předchozím rozvržení. Díky tomu, že letohrádek nebyl dokončen, byla tato komplikovaná „mapa“ změň až do nedávna dobře čitelná, než ji zakryla poněkud nešťastná oprava fasády.

Autor prvotního projektu letohrádku, téměř jistě Giovanni Pieroni, se také inspiroval v teoretickém díle jednoho z nejpřednějších italských stavitelů, Andrea Palladia. Z něho si pro letohrádek vybral ideální plán vily Pisani v Bagnolo, který upravil tak, že vlastní letohrádek, kterému bychom mohli po italském způsobu také říkat casino, čili domek, oddělil od tří křídel hospodářského dvora. A to zřejmě z toho důvodu, aby tento dvůr nevrhal na hlavní objekt stín, což zmíněný Alberti považoval za nevhodné.

3

4

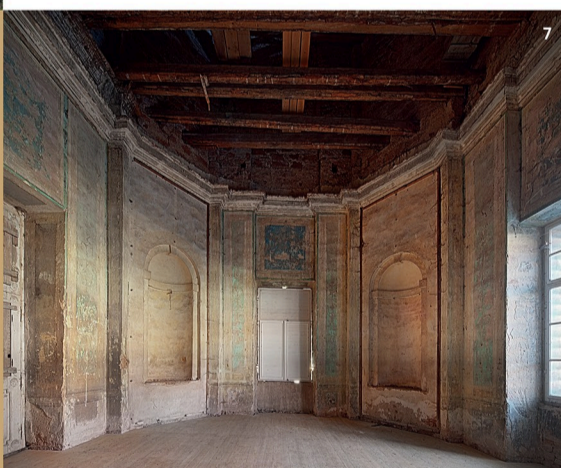

5

6

- 7/ Polygonální sál v přízemí. [foto TR]
- 8/ Východní stěna oválu s nikami a ústupky pro neprovedené schodiště. [foto TR]
- 9/ Náchod, zámecká kaple, pohled k oltáři. [foto TR]
- 10/ Vimperk, zámecké schodiště. [foto PU]
- 11/ Květník ze zahrady. [foto Ivan P. Muchka]

7

Nerealizovaná byla také plánovaná pětice fontán před loggií a rovněž štuky na klenbě samotné loggie, které měly kontrastovat s jejím hrubě komponovaným zevnějšek. Nebylo to však snaha užít levnějšího materiálu nebo nedostatek invence, které daly zvenčí stavbě její rustikální tvář. Opera rustica, neboli rustikální dílo, bylo často renesančními architekty voleno, když měli navrhnout dílo stojící za hranicemi města, nebo tyto hranice tvořící, jako v případě opevnění. Odkazovaly tím jednak na antické římské stavby, ale také sdělovaly, že část stavby je jakoby dílem přírody. V našem případě je to podnoží loggie a pole mezi oblouky arkád, které proto chybí u loggie malostranského paláce, postavené uvnitř města.

S rustikálností loggie kontrastovala rozmanitá krása zahrady, kterou zahradník Hans Hemetner zaplnil nečekaně tuzemským parterem: hrušněmi, třešněmi, jabloněmi, švestkami, meruňkami, lískami, šerfky, růžemi, rybíz, angrešty a jeřabínami, a to v co nejvíce odrůdách, aby zde stvořil co nejuplněnější obraz rajské zahrady. Domácí floru doplňovalo jižní ovoce, které se na zimu ukládalo do suterénu letohrádku. Bylo pěstováno v bohatě zdobených květináčích, opatřených lví maskou, Valdštejnovým znamením, které mohly najít místo i v nikách ohradní zdi. Vedle toho byly v zahradě také lipové boskety, běžící v horním parteru mezi oběma grottami, a při patě zahrady monumentální, dvě stě metrů dlouhý „labutí rybník“, což byla idea odvozená z císařské vily Neugebäude u Vídně.

8

9

10

11